

nischen oude-
d, veiligheids-
k inclus, for-
ing en synode
gedoe, en zijn

nd van wie de
un hem alleen
lach" vervuld,
die stigma's,
der stigma's
deugnet. De
n ook in Pau-
de ironie; wat
e ironisch
aël van psalm
st, maar „tus-
orgen, vervult
un mond met

wapenschouw,
e aan, bij den
en Oudejaars-
he psalm? Ja
kijken we.....

et zooveel an-
w elk be-

s vormen van
n, dat ze den
worden toege-
Wie „ironie”
en onder den
ijk wil ma-
veigert als se-
f als den dom-
schijn van
laten lopen,
dig te ver-
werklaart: dat
lāt geen kerk-

van het wezen
as me wordt
chte spot met
is een aristo-
n teite terug-
kend, tot na-
aan-trekking,
n den ook aan
zoogenaamden
moedig, maar
cht, of liever,
et ervoor, dat
e oogen, doch
radselspreuk;
tenis; beperkt
t een ironisch
n er trilt een
len kan terug-
t de helpende
niet met het
de fijne twin-

de verhouding
eer dan eens
Leeraar, die
zonde doodt,
zomaar kus-
elen vaak met
agroeven zag

der „grooten”,
l van de heil-
schouwen zich
; heiligen der
drust van wie
zijn Kurios.
ma, zooals het
dogma in het
gnome”, d.w.z.
por haar para-
d, hem in het
er, laat par-
alacht, en be-
ndertoon van
de „Vrijheid”
identiek zijn.
van zonde vrij
heeft eens ge-
aar gestuntel)
nisch” is, als
tafel van den
vān zijn eigen
t z e l f d e
a dwaas mee-
n God en het
i wordt in één
de ironie daar
erij de paeda-
vatten in een

t tegelijk met
lectoren. Zelfs
ch op het ge-

draaf en geblaas van de lictoren, die de Koning van de eeuwen op de wereld af doet stevenen. Ach ja, zoo'n gezegende lector Gods op dezen oudejaarsavond. Heil hem! Hij lijdt, ze gaan hem slaan, ook hem, die lictoren. Maar zoodra zijn geest, door wat oorzaak ook, de contrasteerende energieën in de wereld van 1948/49 heeft onderkend als superabel in en vanwege een toekomstende of aanwezige tranquillitas animi, d.i. rust des gemoeds, is hij bekwaam tot het ironische woord. Hij overwint niet daardoor, wel daarin, en brengt de zegepraal van Gods verlostent zichzelf of ook anderen tot bewustzijn. Is die gemoedsrust „geroofd”, d.w.z. gewonnen uit valsche zelfgenoegzaamheid, dan is zijn ironie valsche en hoogmoedig, een humanistisch spelen en schaken met zichzelf. Is ze gewonnen uit geloof, zoo is de ironie een gave, en haar woord daarvan een signum, een teeken. Zijn ironisch spreken ligt dan ook in het verlengde, en binnen het bereik van den naar Gods beeld geschapen mensch en van den hem verleende „oorspronkelijke gaven”. De gaven van den Bouwheer, die zijn satans en Sanballats op het werkteerrein ziet wriemelen; Hij is wel niet den man gelijk, die contrasteerende energieën op zich af ziet komen en ze dan supereert, doch als de Eéne, die contrasteerende energieën in de hand heeft, die ze ook „zendt” (2 Thess. 2 vs 11), en nooit kómt tó t een overwinning, omdat Hij altijd alpha is én omega, overwinnaar in zichzelf te ALLEN tijde.

Wel ons, als wij op 31 December 1948 deze ironie bezitten. Dan zal de coincidentia oppositorum (het samenvallen van tegengestelde realiteiten) niet in het denken seignoraal, doch de oppositio coincidentium (het tegenstaan van al wat gelijktijdig is)

David's testament: Advent van Christus

Voorts zijn dit de laatste woorden van David:

Spreuk van Dávid, den zoón van Isai, en van den held, die hoog werd verheven; spreuk van den gezalfde van Jacobs Gód, en van den lieveling van Israels liederen:

De Geest des HEEREN heeft gesproken in mij, en Zijn Woord is gekómen op mijn tóng; De Gód van Israël heeft gezegd, de Róts van Israël gesproken tot mij:

Een Heerscher over de menschen — recht- [waardig:]

Een Heerscher van vreeze voor Gód! Als het morgenlicht verrijst Hij; als de zón op een óchtend zonder wólken, die gláns legt na den régen op het groén van het lánd.

Want niet zóómaar iets is mijn huis bij Gód; want een eeuwig verbónd stelde Hij mij, in álles gerégeld en verzékerd. Ja, ál wat me verlost en ál wat verblijdt, voorzeker, zal Hij dat niet doen spruiten?

De nietswaardigen echter zijn álles als [doór]nen, die wéggeworpen worden; met de hánd raakt men ze niet aan.

Wie ze aánpakken wil, wápent zich met íjzer en het hóut van een láns; en geheel worden ze vertéerd met vuúr, waar ze zich hebben gehécht! ¹⁾

2 Samuël 23 : 1—7.

Kerstfeest en Oudejaar — op den kalénder liggen ze heel dicht bijeen; door nog niet eens een volle week gescheiden. Voor ons gevóel evenwel is de afstand māteloos. Men kan zeggen — en met recht —, dat het „gevoel” ook hier een onzuivere maatstaf is. Want in veler Kerst-„stemming” zit 'n heel stuk valsche sentiment, dat zich met het Kerst-evangélie niet verdraagt en daarom het geloof belemmert; en met de „stemming” van den Oudejaarsavond staat het al niet veel beter.

Toch is er voor iedereen hier een afstand. Want het Kerstfeest is afsluiting en vervulling van de weken van advent. En de Oudejaarsavond voert onwillekeurig onze gedachten naar een testament. Aan den loopenden band van het leven zijn we allen weer een heel stuk verder geschoven in de richting van den dood. De één zegt: het ging zoo vlug, dit jaar; ik wilde, dat ik het over kon doen. De ander zegt — te leurgesteld —: ik begeer het niet terug. Maar bei-

¹⁾ Ieder, die den hebreeuwsehe tekst heeft gezien, weet van de moeilijkheden, waarvoor t „testament van David” ons plaatst, alleen al inzake de vertaling; legio is het aantal voorstellen, gedaan tot verbetering van den tekst; belangstellenden moge ik verwijzen, behalve naar de commentaren, naar de speciaalstudies van Proksch en Mowinkel. Het is niet mogelijk op deze plaats uiteen te zetten, hoe ik van den hebreeuwsehe tekst tot de boven afgedrukte vertaling kwam. Alleen zij opgemerkt, dat een poging is gedaan om zoo dicht mogelijk te blijven bij den oorspronkelijken tekst en tegelijk iets vast te houden van de eigen schoonheid van het (accentueerende) hebreeuwsehe rhythme.

in het lijden serviel ons bezig houden. Gemeenschap met den Vader houdt dan voor ons in: het drinken van Vaders woorden: en Vaders woorden zijn die van vloek over wie tot zonde zal zijn gemaakt; en van zegen over wie het tot een zaak des harten heeft gemaakt.

En dát is dus het eerste en het laatste bij het wisselen van de getijden.

Gezegend, déze rust-des-gemoeds in deze malle wereld van 31 December—1 Januari '48—'49. Het is deze ironie, die aan de dwergen, welke a p o s t e l e n heeten, hun ambtsnaam laat, terwijl ze hun natuurlijke impotentie weet, die in één glimlach terecht wijst en terecht brengt, en daarin exprimeert, dat bij óns onze Kerk-vorst is, die participeert in de glorie van Hem, van Wien de psalmen hoogsten lof zingen, als ze zeggen: Hij weet wat maaksel wij zijn, gedachtig zijnde dat wij stof zijn.

Heb ik dat ééns gezien, dan durf ik hem ook op 'den laatsten avond van mijn mij ontglappend jaar als gastheer ontmoeten aan het heilig avondmaal: Hij glimlacht aan die tafel, niet als een ontrakte Boeddha, doch als mijn begrijpende Eerste Broeder (Hebr. 2), die zich dién naam niet schaamt. Zie, de wachter Israëls sluimert niet — Hij is ook de Eerste onder vele broeders, en is in alle dingen verzocht geweest als wij, doch zonder zonde. Nu lacht Hij zeer toegeeflijk naar de kleinere broeders: Hij schaamt zich niet hun broeder te heeten, en ik hóór dat als Hij zegt: slaap nu voort en rust.

Ik zie zijn glimlach: ik weet nu, dat Hij alles weet. Heere, Gij weet alle dingen: Gij weet dat ik U liefheb.

K. S.

OP EN OM 'T KERKPLEIN

Hier sta ik, God helpe mij.... Ik kan óók anders!

We moesten onlangs denken aan het bekende woord, door Luther gesproken op den Rijksdag, voor „prinsen en wereldgrooten”, in wier midden hij genoopt werd rekenschap te geven van de hope, die in ons is.

We dachten aan dat woord, niet zoozeer in den zin, waarin Luther het sprak, als wel in de beteekenis, die een later geslacht er aan gaf: het woord van een held. Zoo sprak Luther het niet.

Toen hij deze woorden uitbracht, was hij in 't nauw gedreven. Tegen de scherpsinnige haarkloverijen van de „sophisten” — zooals hij ze later gaarne noemde — kon hij niet meer op. En terug kon hij óók niet. De waarheid van het bevrijdend evangelie prijsgeven — dát was hem ook onmogelijk. En toen heeft die arme man zich geworpen in de armen van zijn God: „Hier sta ik, God helpe mij — ik kán niet anders!”

Dat was de moed van een ootmoedig mensch.

Het schijnt, dat onder het geestelijk „nakroost” van dezen strijder diens woord alleen voortleeft als een mythe en dat dit „nakroost” (wij willen óók zoo wezen, hun zonen, niet ontaard!) zelve permanent twee ijzers in het vuur heeft.

Want het gebeurt, dat wanneer ergens een kindje zijn „blijde inkomst” heeft gehad de drukker, om papa en mama niet in den druk te brengen, een dubbele drukorder krijgt en er een tweetal advertenties wordt opgesteld om de geboorte bekend te maken in diverse bladen.

De eerste order luidt geboortekaartjes en een advertentie te drukken, waarin „met dank aan God” wordt kennis gegeven van baby's voorspoedige geboorte. Deze kaartjes zijn bestemd voor de broeders en zusters en voor het christelijke nationale dagblad, dat in den kring der christelijke kennissen wordt gelezen.

Hier staat papa, God helpe hem — edoch, hij kan óók anders.

Want de tweede drukorder omvat de bestelling van kaartjes voor de kennissen, „die er niet aan doen” en een opgave van de advertentie voor de „neutrale” krant, waarin met verzwijging van den dank aan God wordt kond gedaan, dat pa en ma „met blijdschap” of „met” — overigens ongeadresseerde — „dankbaarheid” kennis geven van de geboorte van hun jongste aanwinst.

Zoo zijn pa en moe door een dubbele drukorder met-dank-aan-God-of-met-blijdschap (naar keuze) op de vlucht voor den druk, dien de dank aan God hun van den kant der goddeloozen en dien de ongeadresseerden dankbaarheid en blijdschap hun van den kant der vromen zou kunnen bezorgen.

Dat is z e d e l i j k b e d e r f.

Het is erger.

Hier is een geslacht, dat Elia reeds ontmoet heeft en dat hij profetisch verweten heeft, dat het hinkte op twee gedachten, beter gezegd, dat het „naar twee kanten mank ging”. Het diende den HEERE.

Jawel, maar het kon óók anders. Het diende óók den Baäl van zijn dagen. En het diende nóch den HEERE, nóch den Baäl consequent. En de profeet heeft ze voor de beslissing gesteld: Indien de HEERE God is, wandelt Hem dan na. Maar indien het de Baäl is, wandelt hem dan na.

Jacobus heeft dit soort gekend: „een dubbelhartig man is ongestadig in ál zijn wegen”.

En onze trouwe Holland heeft deze dubbelhartigen verdoemd, toen Hij zijn discipelen zegende: Zalig zijn d e r e i n e n v a n h a r t, w a n t z ij zullen God zien!! D. E. C.

doelt niet, dat hij zelf veel paalmen heeft gedicht, waardoor hij de lievelingsdichter werd van heel zijn volk. Maar hij denkt aan de liederen, die men óp hem dichtte en óver hem zong, zoo in den trant van het bekende: „Saul versloeg zijn duizenden, doch David zijn tienduizenden”. Hij voerde het volk van de eene triomf tot de andere, en telkens weer trokken de vrouwen uit met de tamboerijn en harp, want zijn macht verblijdde het volk, en legde telkens het nieuwe lied op hun lippen en in hun hart.

Als ik al die titels lees, dan zeg ik: menschen, let op. Als deze man zijn laatste wil dicteeren gaat, dan komt er wat. Van niets werd hij alles; hij is groot bij God en bij zijn volk. Deze heeft een rijk mogen bouwen, hij is de man naar Gods hart, ook de koning naar het hart van zijn volk. Deze man kan en zal een schoone erfenis nalaten. Want testament makende, zingt hij van zijn eigen glorie, die vandaag wordt gelegateerd aan het komend geslacht.

Doch dan is het vreemde er: de man die aan zijn eigen majesteit den vollen nadruk gaf, en zei: hoort toe, want IK spreek, IK, de groote koning, — hij maakt direct daarop een nieuw begin. De Geest des Heeren heeft in mij gesproken. Zijn tweede woord is: IK heb

NIETS te zeggen; GOD spreekt. Menschen, hoort toe; niet de koning van Israël spreekt tot u zijn laatste woord, doch de God van Israël spreekt zijn groote woord. Uw koning was uw trots, dat bewijzen al uw gezangen. Doch uw God is uw Rots; daar is maar één onwankelbaar in de branding van uw leven. Niet IK, maar HIJ.

Vreemd is dat. Want waarom noemde hij nu eerst zoo met nadruk eigen kwaliteiten? Als hij voor het laatst aan zijn volk zijn rotssteen wilde wijzen in God, waarom dan eerst die nadruk: de held, hoog verheven; de gezalfde van Israël's God en de lieveling van uw paalmen?

Het houdt verband met den inhoud van het hem gegeven orakel. Een Heerscher over de menschen — rechtvaardig; een Heerscher van vreeze voor God. Immers, dat is 't helmwee van Israël, precies als van ons. De heele wereld wordt verstikt door de tyrannie. Toen net als vandaag triomfeerde het recht van den sterkste. Is het ook vandaag niet de benauwing, dat degenen die in hoogheid zijn God niet vreezen en daarom geen ménsch ontzien? Israël heeft daartegenover de schoonheid van den heerscher gezien, die komen zou naar den stijl van Psalm 72. En het heeft van David gezongen, omdat hij God vreesde en daarom ook aan het volk recht deed op hun klacht. Maar dat is nu de inhoud van het Woord Gods, dat David als zijn laatste woord mag doorgeven: die Heerscher komt! Juist daarom heeft David eerst zijn eigen hoogheid genoemd.

Want hij ziet ze allen komen tot zijn sterfbed, en het lied blijft in de keel hun steken. Ze zeggen: als David krijgen we nooit een ander. Aan dat bedroefde volk geeft de koning nu zelf zijn testament. En hij zegt: ge hebt de opgaande lijn bij mij gezien, van de schaapskooi tot het paleis? Het is nog niets. Noemt ge mij den held, hoog verheven? En wilt ge nu klagen: de glorie vergaat? De Rots van Israël zegt: de groote Heerscher moet nog komen. Kijk niet terug naar David en wat ge in hem verliest, doch zie vooruit naar den komende Heerscher en wat ge in Hem ontvangt. Hangt de harp niet aan de wilgen, omdat ge voortaan van David niet meer zingen kunt, doch haalt haar bij mijn sterven te voorschijn, want Hij komt, de Heerscher, die het nieuwe lied der zilveren vreugde u leeren gaat. Wilt ge mij rechtvaardig noemen? Zwijgt van David: is Bathseba er niet, en Urija? Ben ik God-vreemd geweest? Maar ik denk aan Rizpa, en aan Arauna's dorschvloer. Ziet met mij uit naar Hem, die komt; die inderdaad rechtvaardig heeten kan, en aan wiens regiment de godsvrucht zoo inhaerent is, dat hij „Heerscher van vreeze voor God" heeten kan.

Komt broeders, het licht van David gaat onder; het is niet erg; hij heeft in al zijn heerlijkheid slechts een kaars laten flakkeren. Het licht van den Christus verrijst. Komt, broeders, ik met mijn schamel levenseinde, en met mijn herinneringen, schoon en droevig, gij met uw vreugde over vroeger en uw zorgen voor straks, laat ons allen Hem verwachten, die komen gaat.

Ik in mijn graf en gij in uw leven, wij schulven op, dagelijks verder, naar Hem, die komen gaat.

Nu kunnen we op den Oudejaarsavond om ons heen-zien. In deze barre wereld, waar het geweld tiert en het recht struikelt en de Velligheidsraad zijn spel speelt. In deze wereld, die God niet vreesd en geen mensch ontziet. We zien den chaos komen en de tyrannie, en de glans van het leven dooft. We kunnen den barst in eigen leven aanschouwen. Want wij schulven op naar den dag van Hem, rechtvaardig en vreezezende God; van Hem, die was en die is, en die toch nog komen moet. Dit jaar ook, en alle dagen die nog volgen gaan, ze zijn vol van Zijn advent. Daarom kan ik gelooven, dat de wereld bloeien zal als het paradijs: Hij komt, rechtvaardig Heerscher over de menschen, en vreezezende God. Nu gaat het leven bloeien. Hij verrijst als het morgenlicht; als de zon op een morgen zonder wolken, die glans legt na den regen op het groen van het land.

We hebben dat allen wel eens gezien op een zoelen zomermorgen, als het 's nachts geregend had en 's morgens de hemel stralend boven de aarde stond. Alles vochtig nog van den regen, maar daarboven de zoete zon en een lauwe lucht, op een morgen zonder wolken. U weet het wel: dan zie je het leven botten.

David zegt dus: broeders, zegt niet in uw hart: nu gaat het donker worden voor koning en volk, want David gaat sterven. Want uw Rotssteen heeft gesproken: de Christus komt als het prille licht van een jongen zomermorgen, met de onbeteugelde persing van het leven dat triomfeert en glanzend uit den nacht van regen verrijst. Deze koning grijpt dus stervend naar woorden, die spreken van den doorbraak van het eeuwige leven. En hij heeft reden daartoe. Want „niet zomaar iets is mijn huis bij God". Davids dynastie is niet een aangelegenheid, waar God niet serieus over spreekt, iets dat bij God als onbeduidend geldt. Want Hij maakte hem immers een eeuwig verbond? Een serieuze rechtshandeling? Alles is nauwkeurig gestipuleerd en wel geregeld. En het is ook officieel bekrachtigd met eeden, en verzegeld, en zoo gegarandeerd. Nu kan David alles ontvallen: het leven en de troon en het volk; nu kan Israël achterblijven, verweesd en vereenzaamd. Doch het testament van God

ligt daar, het noemt alle schatten en het garandeert ze ook.

Dus zegt David: zingt niet meer van mij, geen lofzangen nu, en geen klagzangen straks, doch zingt van het verbond, wel verordeneerd en bewaard; zingt van den Heerscher, die komt en van de zegepraal van het leven door Hem. Want ge hebt veel van mij gezongen: ik deed uw leven bloeien, ik was als de zon na den regen op het jonge groen. Maar ge weet niet wat ge zegt. Het heil verscheen niet in mij, en het welbehagen — alles wat u verheugt — verdwijnt daarom ook niet met mij. Het gaat juist komen. Want al wat me verlost, en al wat me verblijdt, voorzeker, zal Hij het niet doen uitspreken? Er is toch een verbond, want het testament van God geef ik door als mijn testament. Dit is niet het dieptepunt en het einde, doch het begin. De stijgende lijn gaat niet naar beneden zich buigen, de opgaande lijn gaat komen. Kijk niet naar mijn licht en klaag niet over den ondergang van dat licht; het beteekende alles nog niets: licht en leven zijn er pas bij Christus. Broeders, laten wij met onze duisternis, met den nacht die over mijn en uw leven nu valt, uitzien naar den morgen, die komende is.

En dus kunnen we allen weer verder. Want de nacht hangt boven de wereld, beklemmend en zwart. En alle wachters, voorzover ze niet liegen, zeggen: de morgenstond is gekomen, en nog is het nacht. Daar is geen uitzicht meer. Om van persoonlijke schaduwen maar niet te spreken. Het is een wereld van leed. Doch Christus komt. We kunnen zoo langzamerhand allen ons testament wel gaan maken in deze wereld, doch het maakt ons niet wanhopig. Want boven de somberheid van dat testament glanst mild en vertroostend het licht van zijn advent. O neen, de Kerstnacht komt niet terug; de stal en de herders, het licht der engelen en hun lied, de doeken en de kribbe, ze hebben hun dienst allang vervuld. Want het Kind is Man geworden, en opgeklommen tot God en zijn troon. En we zien Hem in deze duisternis niet. Maar het testament is bij ons gebleven, het vaste verbond. Het spreekt van alle dingen, van het geboorte des levens en van de rivier, klaar als kristal; van paalen poorten en gouden straten; van de stad, die het licht van de kaars niet behoeft, omdat de Almachtige God haar verlicht en het Lam. Het is ons alles precies gezegd, en ook gegarandeerd.

Daarom zeg ik met David, nu alles wankelt en alles

ons ontvalt: daar is een testament, wel verordeneerd en bewaard. Het heil komt en alle welbehagen ook. Alles wat me verlost en alles wat me verheugt. Hij zal het doen uitspreken. De nacht valt, maar we vragen geen wachter meer: want is er van den nacht? Want het is me verzekerd: de morgen gaat komen, de ochtend zonder wolken en de zon op het prille groen.

Natuurlijk, dan zie ik nog het onrecht in de wereld, van Amerikanen en Russen en van alle geweldigen van dezen tijd. Maar het slot van het testament spreekt over de Belialsmenschen, de nietswaardigen. Want David kende het leven. Hij wist van de boozen buiten zijn land, en ook daarbinnen. En ze wonden als doornen: je moet uit hun buurt blijven. En als je er tegen wilt optreden, blijken ze taai als een doornstruik, die zich vastzet: ze slaan hun doornenslingers uit en vormen een onontwarbaar net; je komt er niet doorheen. Er is maar één middel: ze te lijf gaan met ijzer en hout, en den brand erin jagen.

Daarom heeft Israël tot dusver van David gezongen. Hij had die boozen aangedurfd en den hof des Heeren van de doornen gereinigd. Nu gaat hij sterven. Zullen ze nu klagen, omdat ze nu opnieuw de kans krijgen om den hof te overwoekeren, nu er niemand is die ijzer en hout tegen ze opheft?

David zegt: de lieveling uwer liederen spreekt, de gezalfde van Israëls God. Groot was hij geweest bij God en bij het volk, ook vanwege de oorlogen die hij gevoerd en de tucht die hij geëffend had. Maar laten ze niet wanhopig: Hij komt, de Christus. Met een levensbloed als David niet geven kon. Doch ook met een geweld van oordeel zooals ze van hem nimmer hebben gezien. De ijzeren roede en het vuur, dat niet wordt uitgebluscht, ze komen met Hem mee.

We zien de goddeloozen de heele wereld overwoekeren en ze hechten zich vast als wondende doornstruiken. Maar ik weet: Christus komt.

De nacht daalt, en het onweer en de regen. Maar wij tellen bij God niet voor niets. En daarom houd ik aan den vooravond van onweer en regen de hoop vast op den ochtend zonder wolken, als de zon heel het leven ongebroken en ongerept glansen doet in eeuwen luister. Gods testament blijkt alleen maar boodschap van advent.

Daarom ga ik zingen van Christus, en met helmwee verbeelden zijn morgen; den morgen — ach, wanneer?

B. H.

De vette Synodocratische koe

in de wei van Dr F. L. Bos

KERKELIJK LEVEN

We hebben twee weken geleden niet onder stoelen en banken gestoken, dat naar onze meening dr F. L. Bos op de hoofdzak gecapituleerd heeft voor ds Van Teylingen, synodocraat, en bewilliger in de handelingen van de uitwerpers. Natuurlijk zullen er weer enkelen boos zijn, en natuurlijk zal ik dan van die zijde afdoende tegenargumenten mogen vragen ter voorafgaande bewijsovervoering van het rechtmatige van den toorn.

Nu wil ik dr Bos evenmin als mezelf „weerlegd" zien met verwijzing naar dr J. Ridderbos. Ik herinner eraan, dat ik mijn meening heb gezegd, zonder af te wachten, wat van de zijde van dr Ridderbos gezegd zou worden.

Maar wel wil ik ter adstructie van mijn meening, wat op de hoofdzak dr F. L. Bos aan de synodocratische meening had toegegeven en dat zijn verklaring tengevolge van dit toegeven onschijnbaar was, er op wijzen, dat dr J. Ridderbos zelf zijn groote tevredenheid betuigt met die verklaring, op het door mij besproken (hoofd) punt, terwijl voorts deze zelfde dr Ridderbos, tengevolge van zijn verstrikt zijn in eigen uitwerpersgaren, nu ook al zoo publiek de gereformeerde belijdenis weer spreekt, dat curatoren hem zouden aanpakken, als ze nog kerels waren..... tegenover hem.

En het is goed; dit te onthouden, stel, dat het me straks lukt te bewijzen, wat ik hier zeg. Dr Ridderbos heeft — ds Veldkamp begrijpt dit zoo niet, maar dat ligt dezen keer heus aan hem — precies gedaan, wat ik destijds verwachtte: niet a a n s t o n d s reageren op de pijnlijke vraag van ds B. A. Bos, om ook eens iets zakkelijks te zeggen; en voorts, toen hij toch wel wat zeggen moest, ds Bos op de hoofdzak afvalken (de schuldbelijdenis als basis; tot nu toe is er geen enkele levende ziel, in of buiten Oosterbeek, op deze „basis" van ds B. A. Bos gaan staan). Die basis is al lang van de baan, als ik de stoute beeldspraak mag hanteeren. Maar tegenover het ontbreken van de vette koe eener acceptatie van de door ds Bos gevorderde schuldbelijdenis gaf hij een hint in de richting van een magere koe: hij stond sympathiek, en zoo meer, tegenover de „hereenigingspoging" van ds B. A. Bos, want dat „smaaldeel", dat dr H. N. Ridderbos uit de vrijgemaakte kerk wil zien lospeuteren, nu ja, dat is dan toch wat.

Sindsdien heeft nu dr F. L. Bos min of meer zich doen zien als ondersteuner van de actie van ds B. A. Bos; in de Oosterbeekse kringen zijn er zelfs, die meenen, dat hij de theologische fundeering of

Inkleding maar geven moet voor wat ds B. A. Bos heeft ondernomen als praktisch kerk-„her"-eenigings-werk.

Dat beteekent: als 't éven kan zal dr J. Ridderbos gaarne steun verleen aan de actie van ds B. A. Bos en aan die van dr F. L. Bos. Als 't éven kan, zal hij ook gaarne bijvalsbetuiging geven aan de formules die de Heeren dr F. L. Bos en ds v. Teylingen hebben geredigeerd; deze formules zijn immers te lezen in het kader van de Oosterbeekse hulpverlening aan het synodocratische blad „De Strijdende Kerk", redacteur ds Toornvliet, die zelf in eigen blad heeft verklaard, e.g. doen verklaren, dat men het blad in leven zou houden omdat de historie der VRIJMAKING nog aspecten had, die dr H. N. Ridderbos, met dr den Hartogh, beiden promotoren van dit orgaan, interesseerden, zeker met het oog op genoemd „smaaldeel". Zegt niet het tweetal dr Bos-ds v. Teylingen zelf, dat hun tweetal nieuwe formules (zie ons voorlaatste nummer) een positieve bijdrage „bedoelen te geven" voor de oplossing van de geschillen, welke bij het kerkelijk conflict van de achter ons liggende jaren in het geding waren? „Eenigheid des Geloofs" is dus ten deele voertuig geworden van de synodocratische post-acta, wat we voorspeld hebben en zeer betreuren. Maar niet verzwijgen zullen: het wordt tijd, dat men weer eens zich de feiten herinnert.

De eer van de beeldspraak van een vette koe, althans van het gebruiken er van, in dit speciale geval, komt aan dr J. Ridderbos toe. Hij „verblijdt" zich erin, en dat is volkomen in de lijn van zijn overredingen van 1944, dat dr Bos en ds v. Teylingen gezamenlijk verklaren, dat wij de kinderen der gemeente, zoolang zij zich niet als ongelovigen openbaren, bouwen de op Gods verbondsbelofte, hebben terekenen tot degenen die deel in de wederbarende genade van den H. Geest. Daarmee is ook zijnerzijds erkend, wat iedereen zal moeten erkennen, dat op het betwiste punt, dr F. L. Bos voor 100 pct. de synodocratische meening, die al zooveel ellende in de wereld gebracht heeft, heeft aanvaard. Ik hoorde, dat hij in zijn kerkbode over dat „rekenen tot" een private toelichting gegeven heeft. Die kan ons natuurlijk verder niet van meening doen veranderen, want als ds v. Teylingen soms weer een andere „toelichting" geeft, dan heeft hij daar weer „recht" toe, en anderen kunnen weer andere toelichtingen fabriceren. Wij hebben alleen maar te maken met wat er staat, en wijzen